

Ελληνική Βιομηχανία και Ελληνική Οικονομία

Νίκος Βέττας
Γενικός Διευθυντής IOBE
Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

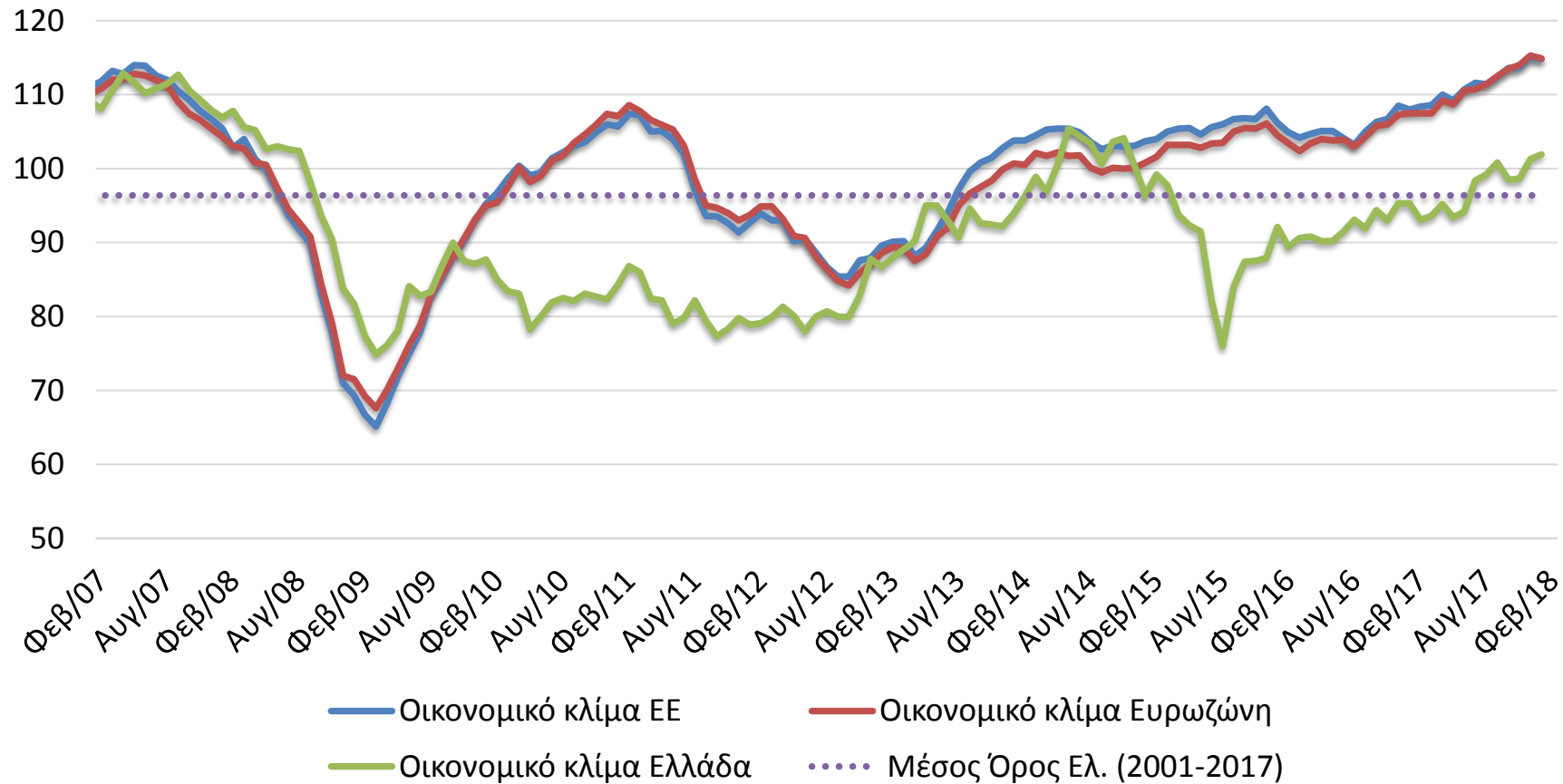
160 χρόνια made in Greece
Βιομηχανία, πρωτοπορία, καινοτομία
Ένα ταξίδι στην ελληνική βιομηχανία

Αθήνα, 13 Μαρτίου 2018

Επιτυχής πορεία της ελληνικής οικονομίας (πριν την έξοδο από τα προγράμματα);

- ▶ Εξισορρόπηση εμπορικού ισοζυγίου
Κυρίως μέσω συμπίεσης εισαγωγών. Διατηρήσιμη;
- ▶ Εξισορρόπηση δημοσιονομικού ισοζυγίου
Σύνθεση: φόρων, δαπανών, ασφαλιστικό
- ▶ Βελτίωση ανταγωνιστικότητας
Σχεδόν αποκλειστικά μέσω μείωσης του μοναδιαίου κόστους εργασίας
- ▶ Επιστροφή στην ανάπτυξη
Ασθενής, αργή και αναιμική
- ▶ Διατηρήθηκε η θέση στην ευρωζώνη
Όμως, γιατί και από ποιους τέθηκε στο τραπέζι;

Δείκτης οικονομικού κλίματος (www.iobe.gr)

Μακροοικονομικό περιβάλλον

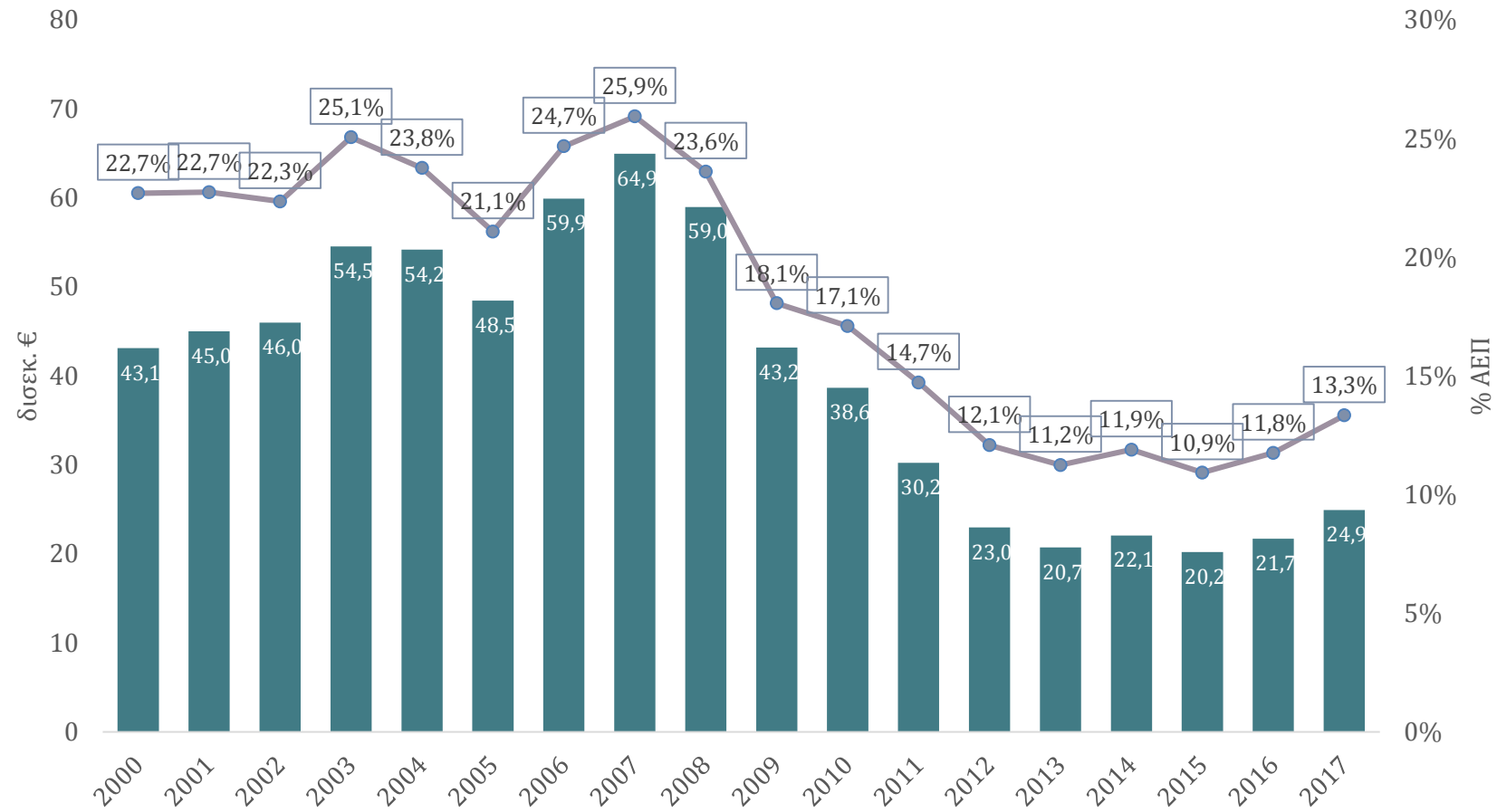
Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη	2009	2014	2015	2017	2018*
ΑΕΠ (% μετ.)	-3,1	0,7	-0,2	1,3	2,1
Ανεργία	9,5	26,5	24,9	21,5*	19,8
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)¹	-15,6	-3,6	-7,5	-0,7*	0,6
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-14,4	-3,0	0,0	-1,1	-2,0
Εναρμονισμένος Πληθωρισμός	1,3	-1,4	-1,1	1,1	0,8
Επενδύσεις Πάγιου Κεφαλαίου (% μετ.)	-13,7	-2,8	-0,2	9,7	12,0

¹Συμπεριλαμβανομένων των κρατικών ενισχύσεων στον τραπεζικό τομέα

* Προβλέψεις IOBE

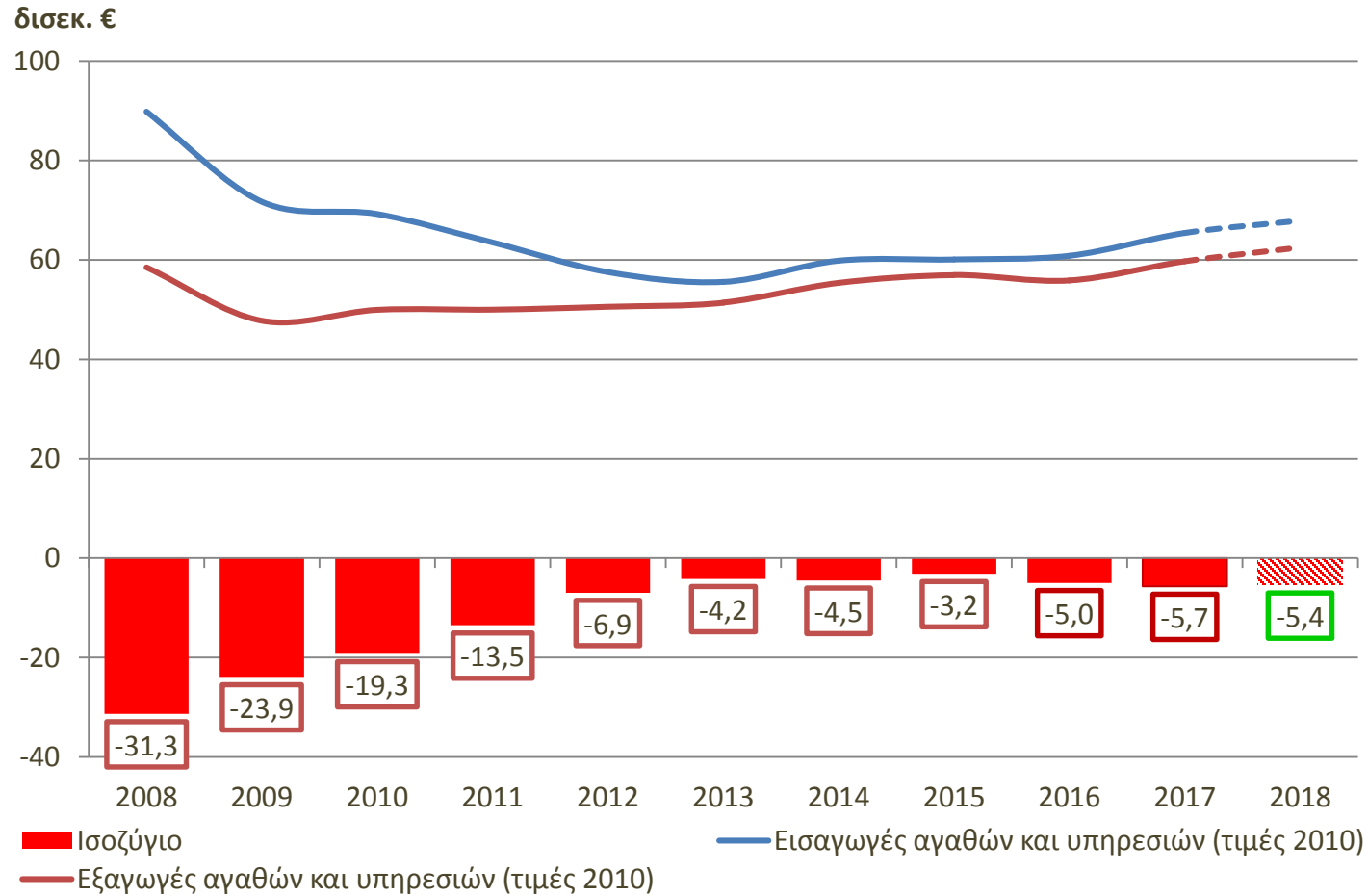
Πηγές: Eurostat, ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Επενδύσεις

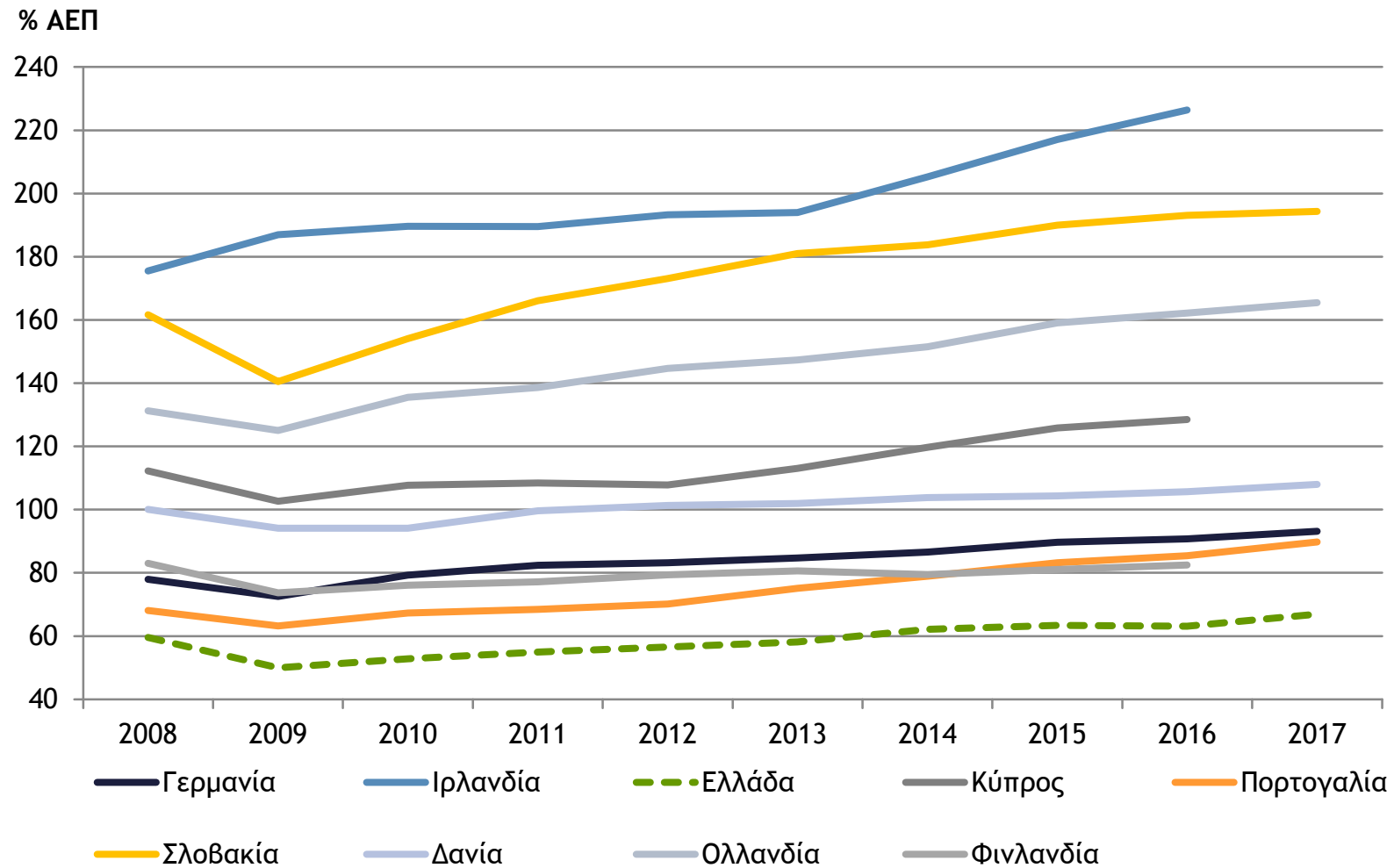

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Εμπορικό ισοζύγιο (αγαθά – υπηρεσίες)

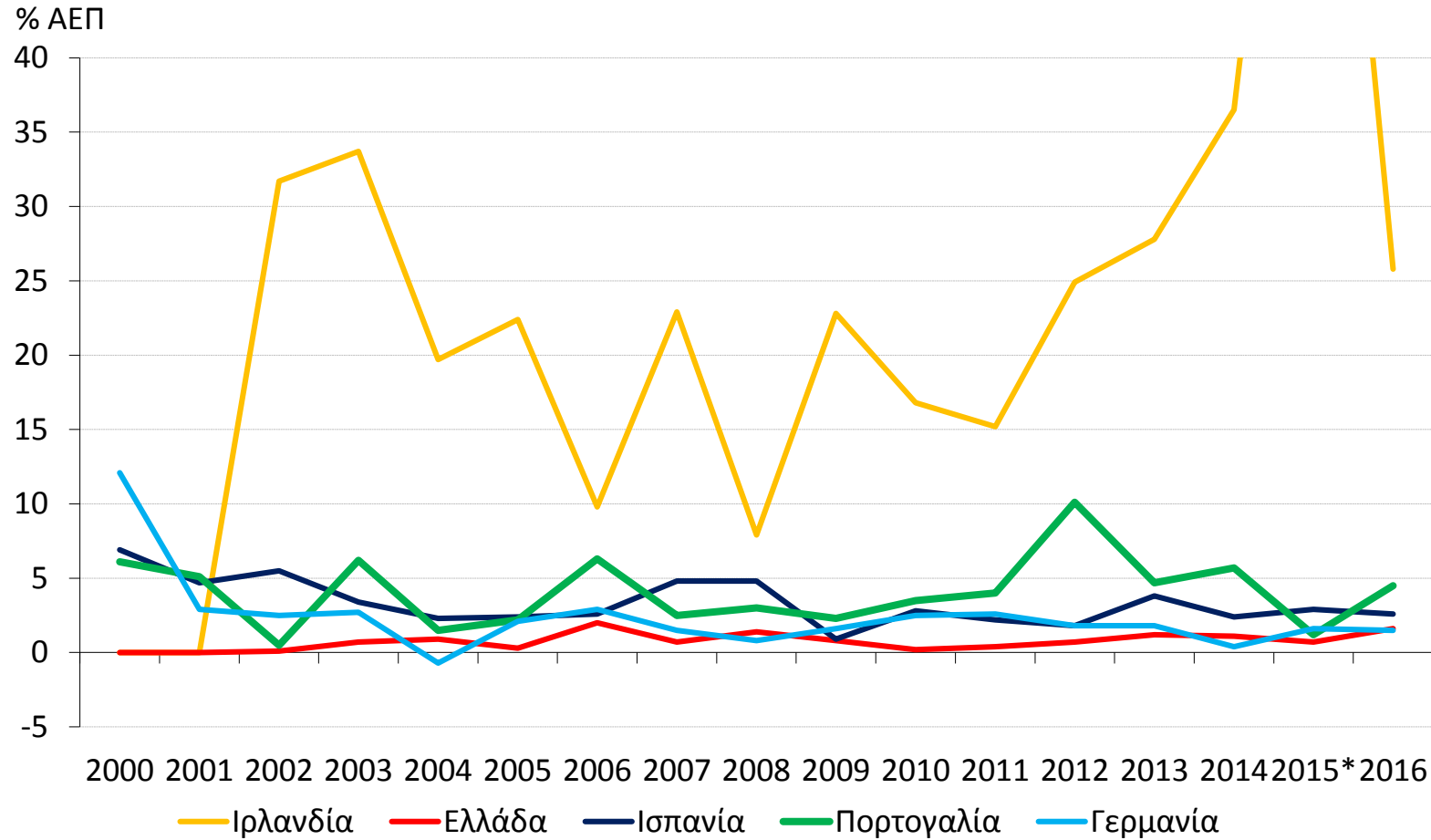

«Άνοιγμα» στο διεθνές εμπόριο

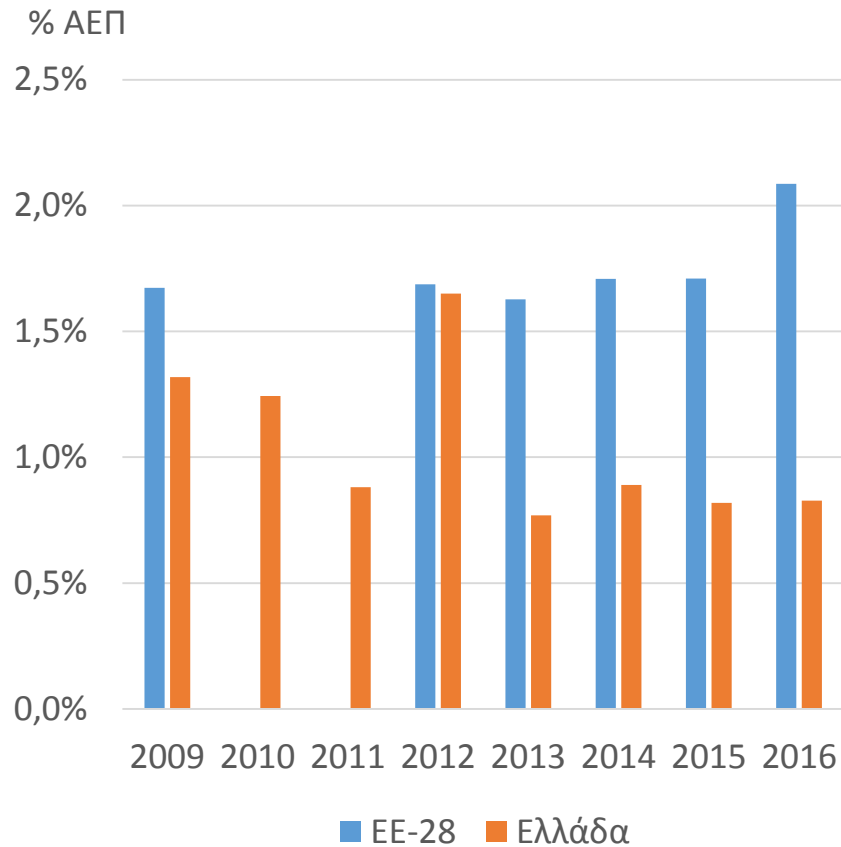
Πηγή: Eurostat

Ξένες Άμεσες Επενδύσεις

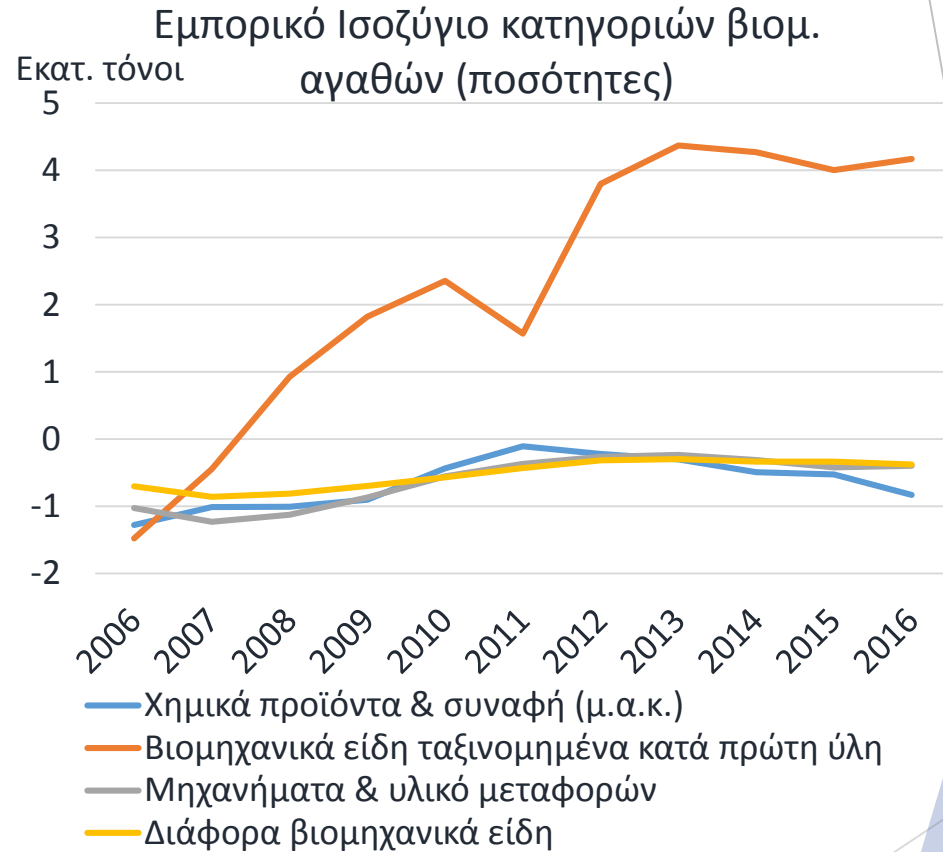
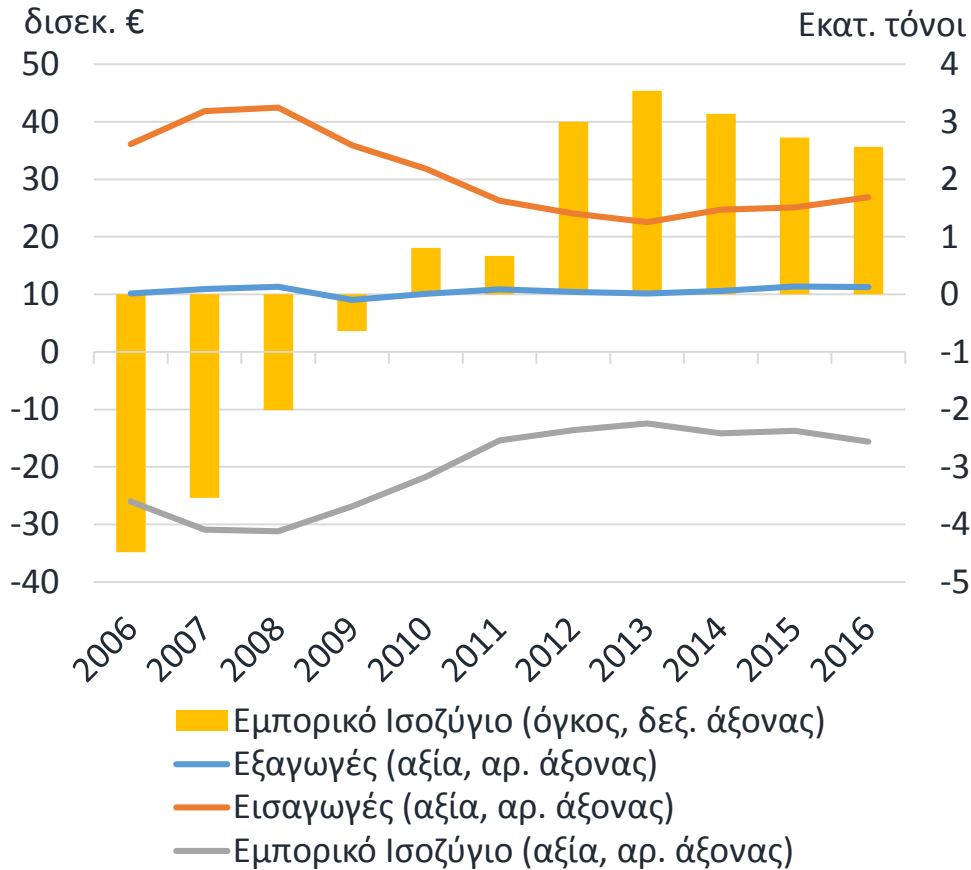
* 81,7%
Πηγή: Eurostat

Επενδύσεις Μεταποίησης*

* Επενδύσεις σε ενσώματα πάγια
 Πηγή: SBS, Eurostat

Εμπορικό Ισοζύγιο Βιομηχανίας

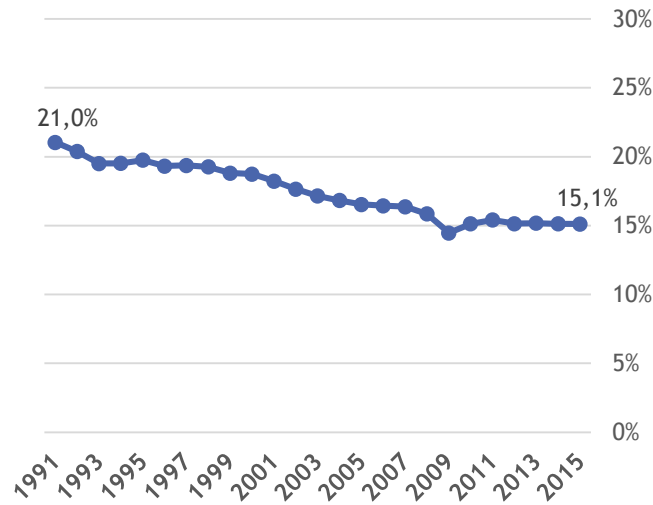

Πηγή: στοιχεία εμπορίου SITC, Eurostat

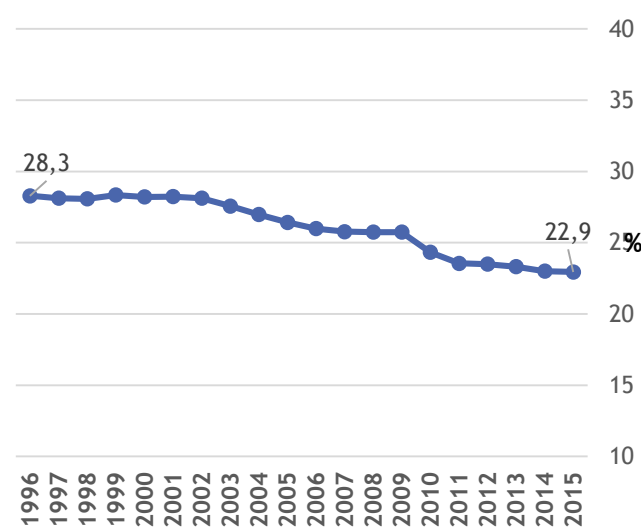
Μείωση εμπορικού ελλείμματος σε όρους αξίας και μεταβολή ισοζυγίου σε όρους όγκου, λόγω υψηλού πλεονάσματος στις εκτός ΕΕ εμπορικές ροές τιμέντου και υλικών κατασκευών

Η αποβιομηχάνιση της «Δυτικής» Ευρώπης (EU15): Διαχρονική εξέλιξη

Σε όρους μεριδίου (% στο σύνολο της οικονομίας)

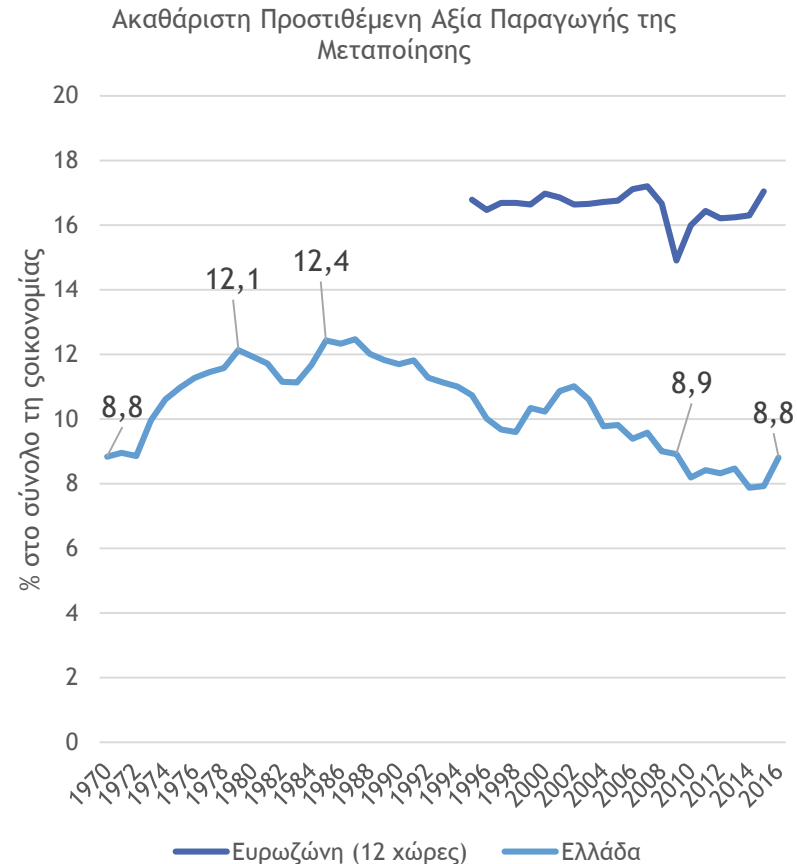
Σε όρους απασχόλησης (% στο σύνολο της οικονομίας)

- Μετεγκατάσταση μονάδων παραγωγής σε τρίτες χώρες λόγω κόστους απασχόλησης αλλά και εγγύτητα σε μεγάλες αγορές
- Ουδέτερη ευρωπαϊκή πολιτική: Η συρρίκνωση δεν εκλήφθηκε αρχικά ως πρόβλημα καθώς θεωρήθηκε ότι η βιομηχανική δραστηριότητα θα ανακτούσε το αρχικό της μέγεθος δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στην παραγωγή υψηλής προστιθέμενης αξίας προϊόντων ¹¹
- Οικονομική κρίση οδήγησε σε περαιτέρω συρρίκνωση των δευτερευουσών βιομηχανικών δραστηριοτήτων

Αποβιομηχάνιση και στο ελληνικό περιβάλλον

- ▶ Η αποβιομηχάνιση της ελληνικής οικονομίας ξεκίνησε σταδιακά από τα μέσα της δεκαετίας του 1980
 - ▶ Μερίδιο μεταποίησης στο ΑΕΠ μειώθηκε από 12,1% το 1979 σε 8,9% στα τέλη της δεκαετίας του 2000
- ▶ Η κρίση επιτάχυνε τη φθίνουσα πορεία της ελληνικής μεταποίησης
 - ▶ Η προστιθέμενη αξία της μεταποίησης μειώθηκε (ΜΕΡΜ:-7,1%) ταχύτερα από το ρυθμό συρρίκνωσης του ΑΕΠ (ΜΕΡΜ:-4,7% την περίοδο 2009-2014)
 - ▶ Στη μείωση αυτή συνέβαλε έμμεσα και η καθίζηση του τομέα των κατασκευών λόγω μείωσης της ζήτησης για βιομηχανικά προϊόντα
- ▶ Σήμερα (2016) η ελληνική βιομηχανία έχει μερίδιο 8,8% (από τα μικρότερα στην ΕΕ-27)

Η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία στη μεταποίηση τη δεκαετία 2005-2015 μειώνεται κατά 30%, «ακυρώνοντας» την ανάλογη αύξηση της περιόδου 1995-2005

TOMEAS	1995	2005	2015	1995	2005	2015	% 1995-2005	% 2005-2015
A - Γεωργία, δασοκομία, αλιεία	7.592	7.799	6.658	5%	4%	4%	3%	-15%
B - Ορυχεία, λατομεία	688	1.030	654	0%	1%	0%	50%	-37%
C - Μεταποίηση	15.326	20.105	14.015	11%	10%	8%	31%	-30%
D - Ηλεκτρικό ρεύμα, φυσικό αέριο, ατμός, κλιματισμός	2.064	4.178	1.796	1%	2%	1%	102%	-57%
E - Νερό, διαχείριση αποβλήτων, λύματα	2.507	3.329	2.303	2%	2%	1%	33%	-31%
F - Κατασκευές	6.352	10.441	4.656	4%	5%	3%	64%	-55%
G-I - Χονδρικό, λιανικό εμπόριο, επισκευές οχημάτων, μεταφορές, διαμονή, φαγητό, υπηρεσίες	33.886	53.715	36.996	24%	26%	22%	59%	-31%
J - Ενημέρωση, επικοινωνία	3.223	7.437	5.208	2%	4%	3%	131%	-30%
K - Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	6.187	8.411	7.626	4%	4%	5%	36%	-9%
L - Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	20.651	24.839	34.621	14%	12%	21%	20%	39%
M_N - Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές, διοικητικές, υποστηρικτικές δραστηριότητες	8.315	11.807	7.492	6%	6%	5%	42%	-37%
O-Q - Δημόσια διοίκηση, άμυνα, εκπαίδευση, υγεία και κοινωνική μέριμνα	31.552	42.256	36.631	22%	21%	22%	34%	-13%
R-U - Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	5.723	9.108	6.587	4%	4%	4%	59%	-28%
ΣΥΝΟΛΟ	144.066	204.455	164.946	100%	100%	100%	42%	-19%

- ▶ Οι Υπηρεσίες κατέχουν το μεγαλύτερο μερίδιο της οικονομικής δραστηριότητας
- ▶ Το ¼ του συνόλου της ΑΠΑ όλων των τομέων διατηρεί διαχρονικά το εμπόριο, οι μεταφορές και οι υπηρεσίες που συνδέονται με διαμονή και εστίαση
- ▶ Δημόσιες υπηρεσίες ακολουθούν (21-22% διαχρονικά), καθώς και οι υπηρεσίες διαχείρισης ακίνητης περιουσίας (14% το 1995, στο 1/5 του συνόλου της ΑΠΑ το 2015)

Από το 2009 στο 2016, οι περισσότεροι υποκλάδοι της μεταποίησης έχουν μειώσει την παραγωγή τους

ΤΟΜΕΑΣ	2000	2009	2016	% 2000-2009	% 2009-2016
C10 - Τρόφιμα	99	104	94	5%	-9%
C11 - Ποτά	106	108	87	2%	-19%
C12 - Καπνός	122	121	120	-1%	-1%
C13 - Κλωστοϋφαντουργία	387	126	65	-67%	-48%
C14- Ένδυση	316	130	50	-59%	-62%
C15- Δέρμα	308	159	51	-48%	-68%
C16 - Ξύλο	207	92	43	-56%	-53%
C17 - Χαρτί	117	104	97	-11%	-6%
C18 - Εκτυπώσεις	130	117	53	-10%	-55%
C19 - Οπτάνθρακας, διύλιση πετρελαίου	89	95	129	6%	36%
C20 - Χημικά	135	99	102	-27%	3%
C21 - Φαρμακευτικά	29	98	110	234%	13%
C22 - Καουτσούκ, πλαστικά	131	108	91	-18%	-15%
C23 -Μη μεταλλικά ορυκτά	156	117	64	-25%	-45%
C24 - Βασικά μέταλλα	92	89	112	-3%	25%
C25 - Μεταλλικά, εκτός μηχανημάτων και εξοπλισμού	126	100	83	-20%	-17%
C26 - Η/Υ, ηλεκτρονικά, οπτικά	878	136	101	-85%	-26%
C27 - Κατασκευή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού	126	104	72	-17%	-31%
C28 - Κατασκευή Μηχανήματα, είδη εξοπλισμού	:	127	96	-	-24%
C29 - Μηχανοκίνητα οχήματα	484	100	76	-79%	-24%
C30 - Εξοπλισμός μεταφορών	:	153	79	-	-48%
C31 - Έπιπλα	199	124	52	-38%	-58%
C32 - Λοιπά μεταποίησης	410	112	90	-73%	-20%
C33 - Επισκευή σε Μηχανήματα και εξοπλισμός	189	129	56	-31%	-56%
C - ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	129	105	94	-18%	-11%
B - Ορυχεία, λατομεία	131	107	69	-18%	-36%

- ▶ ...με εξαίρεση τον Οπτάνθρακα, διύλιση πετρελαίου (36%)
- ▶ Τα χημικά (3%)
- ▶ Τα φαρμακευτικά (13%) και
- ▶ Τα βασικά μέταλλα (25%)

Συνεχής όμως ανάκαμψη βιομηχανικής παραγωγής από το 2014

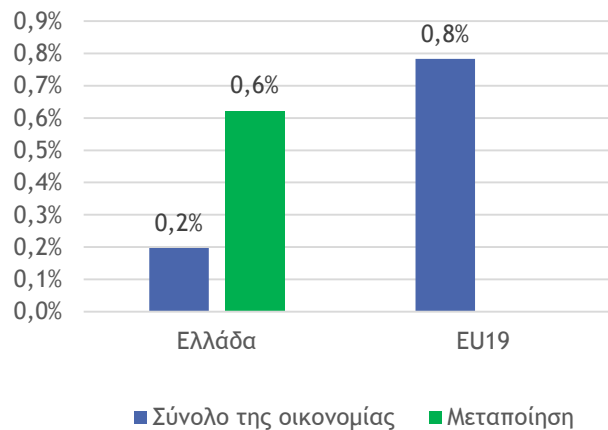

Έτος	Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής - σύνολο Βιομηχανίας	Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής στη Μεταποίηση	Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής σε Ορυχεία - Λατομεία
	Ετήσιες Δείκτης μεταβολές (%)	Ετήσιες Δείκτης μεταβολές (%)	Ετήσιες Δείκτης μεταβολές (%)
2000	123,2	128,3	131,3
2001	119,3 -3,2%	122,7 -4,4%	133,5 1,7%
2002	119,5 0,2%	121,3 -1,1%	147,7 10,6%
2003	120,0 0,4%	120,3 -0,8%	142,3 -3,6%
2004	120,7 0,6%	121,2 0,7%	141,8 -0,4%
2005	118,9 -1,5%	119,4 -1,5%	131,1 -7,5%
2006	119,8 0,7%	121,6 1,9%	127,1 -3,1%
2007	122,6 2,3%	124,4 2,3%	127,1 0,0%
2008	117,5 -4,2%	118,5 -4,7%	121,0 -4,7%
2009	106,3 -9,5%	105,3 -11,2%	106,8 -11,8%
2010	100,0 -6,0%	100,1 -5,0%	100,0 -6,3%
2011	94,3 -5,7%	90,9 -9,1%	98,1 -1,9%
2012	92,4 -2,0%	87,7 -3,5%	97,1 -1,1%
2013	89,5 -3,1%	86,8 -1,1%	85,9 -11,5%
2014	87,8 -1,9%	88,3 1,8%	85,7 -0,2%
2015	88,7 1,0%	90,0 1,9%	80,2 -6,4%
2016	90,8 2,4%	93,7 4,1%	68,6 -14,5%
2017 (Ιαν.-Ιούλ.)	95,7 5,4%	98,8 5,5%	70,1 2,1%

Σημαντική η συμβολή της βιομηχανίας στην Ε&Α

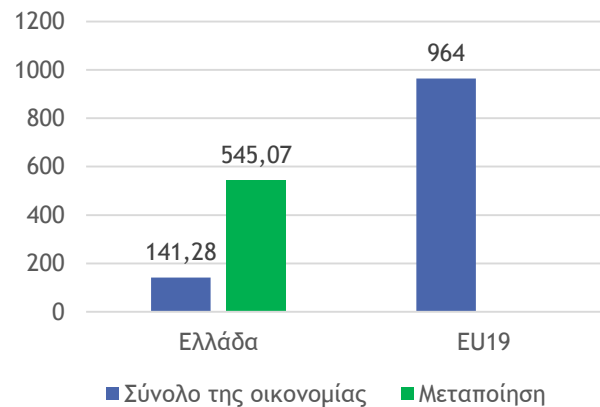
- ▶ Τέσσερις φορές περισσότερες οι δαπάνες R&D ανά απασχολούμενο στη μεταποίηση σε σύγκριση με το σύνολο της ελληνικής οικονομίας
- ▶ Το 0,6% των εργαζομένων στη μεταποίηση ασχολούνται σε R&D σε σύγκριση με μόλις το 0,2% στο σύνολο της οικονομίας

Προσωπικό R&D στο σύνολο των απασχολούμενων, ανά τομέα, 2013

Πηγή: EUROSTAT, Science & Technology

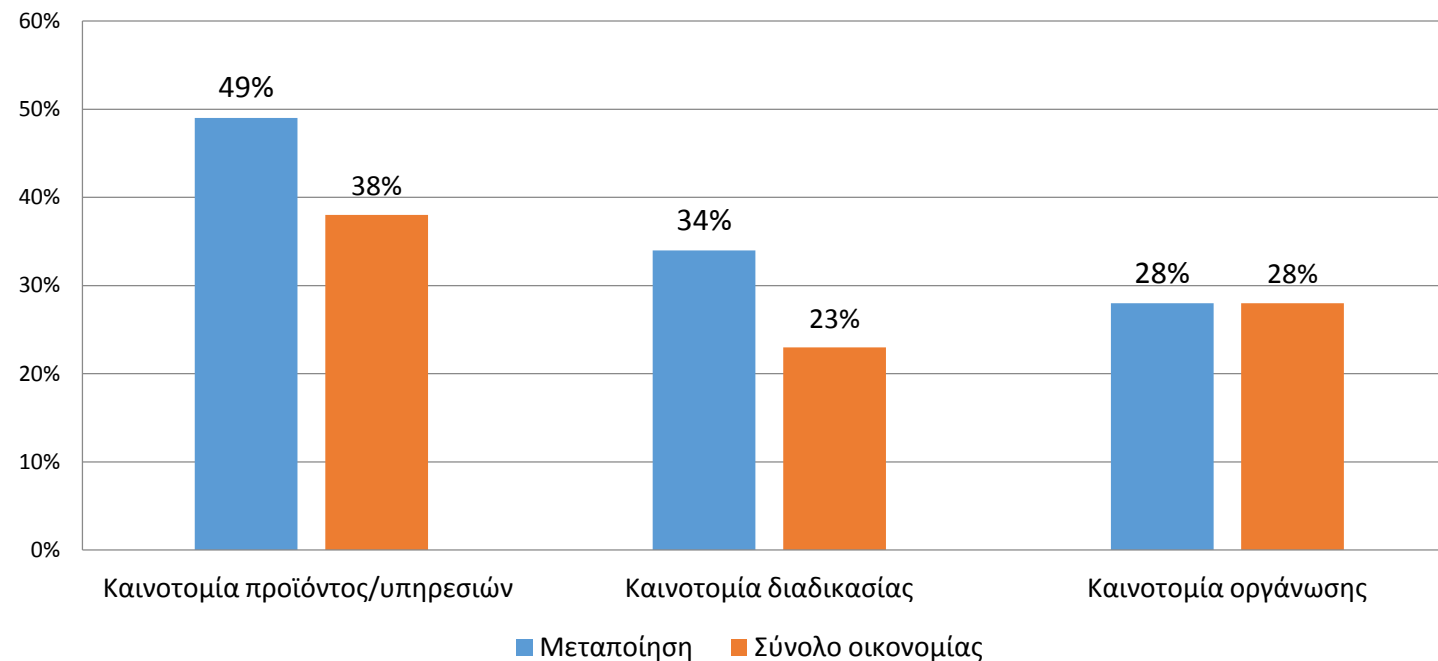
Δαπάνες R&D ανά απασχολούμενο (ευρώ/απασχολούμενο), 2013

Πηγή: EUROSTAT, Science & Technology

Η ελληνική μεταποίηση υπερτερεί σε όρους καινοτομίας σε σχέση με την υπόλοιπη οικονομία

Ποσοστό επιχειρήσεων που υιοθετούν πρακτικές καινοτομίας τη διετία 2011-2012 στη Μεταποίηση σε σύγκριση με το σύνολο των επιχειρήσεων

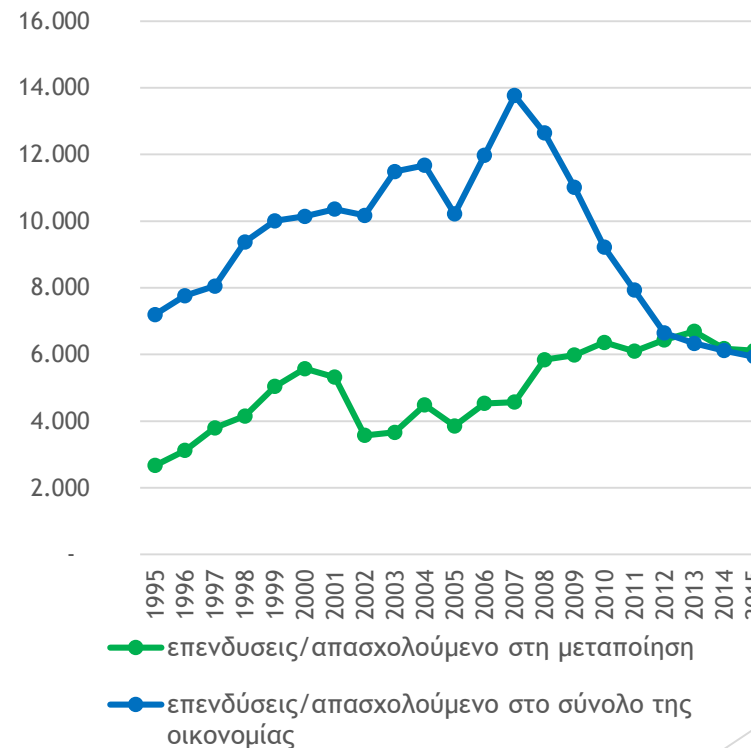

Πηγή: «Έρευνα στις επιχειρήσεις για την πρόβλεψη των μεταβολών στα περιφερειακά παραγωγικά συστήματα και τις τοπικές αγορές εργασίας», IOBE & EBEO / ΕΜΠ για λογαριασμό του ΣΕΒ

Η μεταποίηση στηρίζει τις επενδύσεις και στην περίοδο της κρίσης

- ▶ Διαχρονικά (προ κρίσης) οι επενδύσεις /απασχολούμενο είχαν αυξητική τάση τόσο στη βιομηχανία όσο και στο σύνολο της οικονομίας
- ▶ Την περίοδο της κρίσης οι επενδύσεις στο σύνολο της οικονομίας είχαν ισχυρά φθίνουσα πορεία
 - ▶ Ενώ οι επενδύσεις στη βιομηχανία την περίοδο (2009-2015) κατέγραψαν κατά μέσο όρο ήπια άνοδο

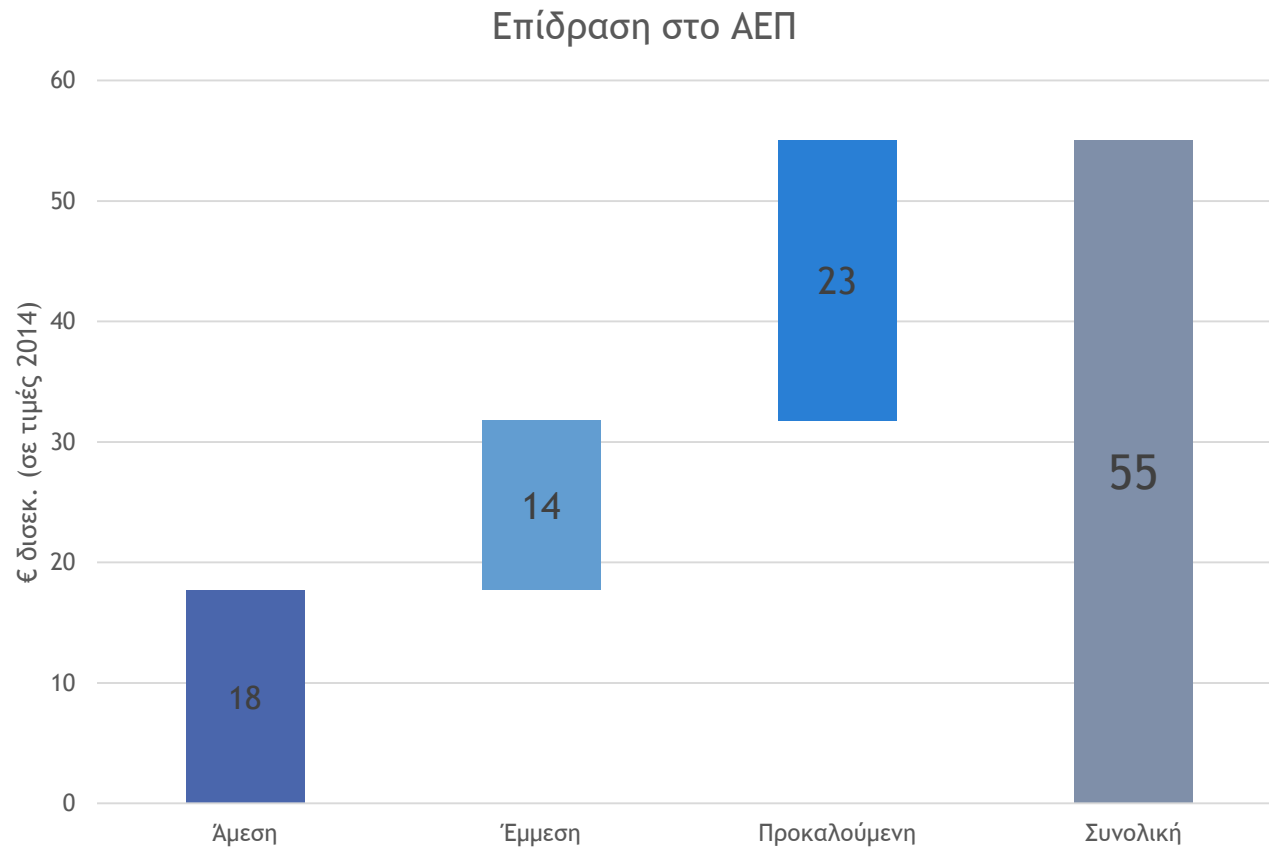
Επενδύσεις ανά απασχολούμενο, ανά τομέα

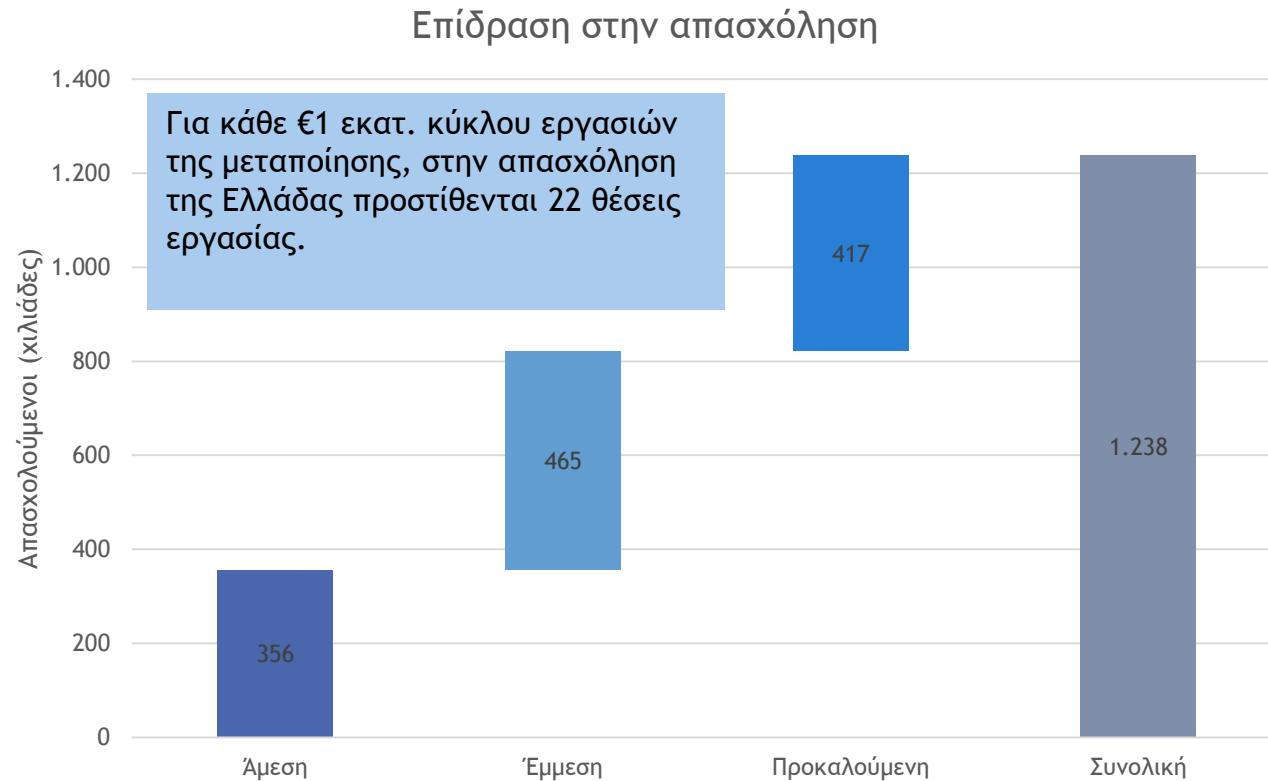
Τα βιομηχανικά προϊόντα στηρίζουν τις εξαγωγές αγαθών

- ▶ Παρά τη συρρίκνωση του βιομηχανικού τομέα, οι εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων στην Ελλάδα συνεισφέρουν πάνω από το 85% του σύνολο των εξαγωγών της χώρας
- ▶ Το 2016 το 35,8% των βιομηχανικών προϊόντων που εξάγονται κατευθύνονται στους 5 σημαντικότερους εξαγωγικούς προορισμούς
- ▶ Το 2016 παραδόθηκαν βιομηχανικά προϊόντα σε 184 χώρες του κόσμου.

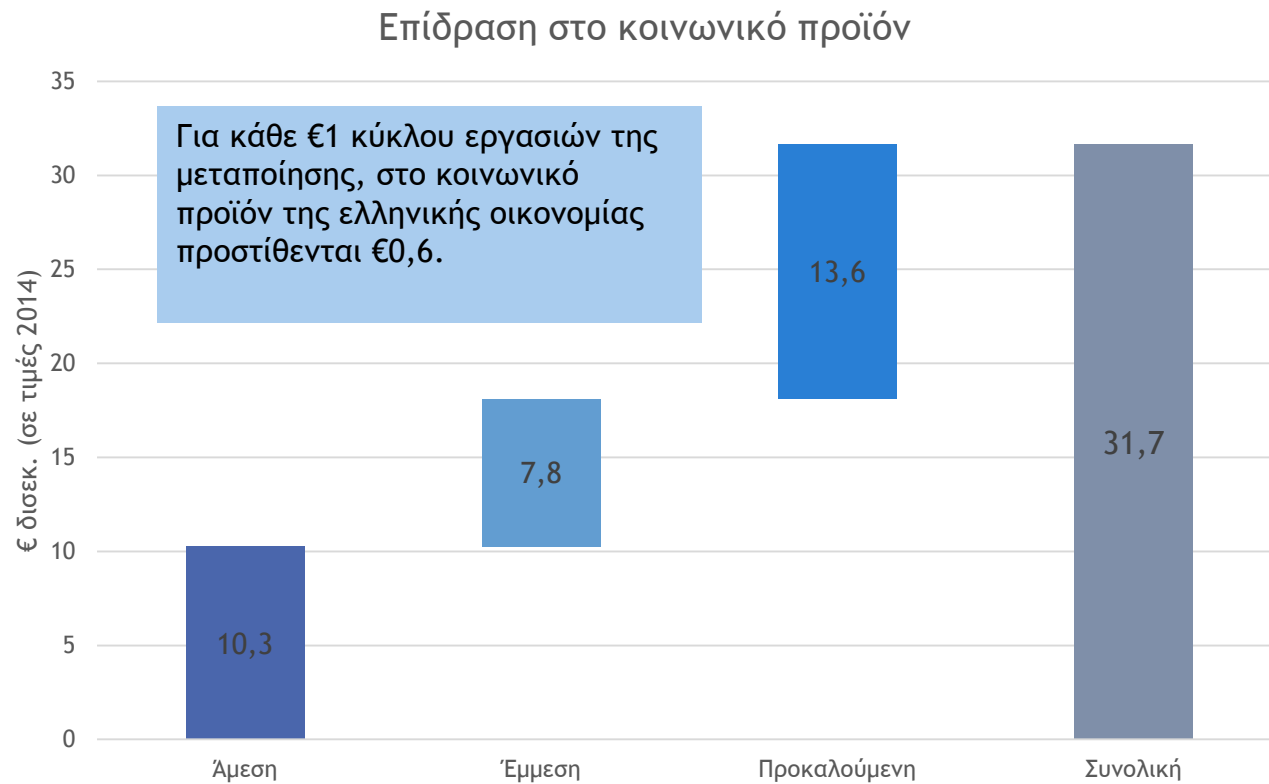
Η συνολική επίδραση στο ΑΕΠ υπερβαίνει τα €55 δισεκατομμύρια (31% του ΑΕΠ)

Συνολική επίδραση στην απασχόληση: ξεπερνά τις 1,2 εκατομμύρια θέσεις εργασίας (31% της συνολικής απασχόλησης στην Ελλάδα)

Το συνολικό κοινωνικό προϊόν της μεταποίησης (μισθοί, φόροι, εισφορές, σχηματισμός παγίου κεφαλαίου) υπερβαίνει τα €31,6 δισεκατομμύρια

Η μεταποίηση έχει ισχυρά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην ελληνική οικονομία

Μέγεθος	Πολλαπλασιαστής	Συνολική επίδραση, ως % του αντίστοιχου συνολικού μεγέθους στην Ελλάδα
Ακαθάριστη αξία παραγωγής	1,90	39%
Προστιθέμενη αξία	3,10	31%
ΑΕΠ	3,11	31%
Εισόδημα από εργασία	2,49	29%
Φόροι	3,43	29%
Εισφορές εργοδοτών	2,99	24%
Φόροι και εισφορές	3,28	27%
Απασχόληση	3,48	31%
Σχηματισμός παγίου κεφαλαίου	4,08	27%
Κοινωνικό προϊόν	3,08	28%